

WHEN LEXICAL BORROWINGS "AFFECT" THE ROMANIAN LEXIS

Mihaela Hriban

Lecturer, PhD. „Vasile Alecsandri” University of Bacău

Abstract: Romanian lexis is into a permanent changing and linguistic movement due to the lexical borrowings that come into the Romanian vocabulary. Mostly, these loan-words constitute an advantage for our vocabulary as long as we don't have these words into lexis. Sometimes, these lexical words are into our lexis and, in spite of all, we use loan-words, perhaps, because we like to be in fashion or because we love to express our thoughts, opinions concerning certain events, facts, circumstances etc. Anyway, are these loan-words so important for our vocabulary that we can't communicate without using them or are they just used from snobbery?

Keywords: loan-words, lexis, linguistic snobbery, trendy, borrowings.

I. Lexicul limbii române se află într-o dinamică continuă datorită împrumuturilor care pătrund în interiorul acestuia. De cele mai multe ori, aceste împrumuturi constituie un avantaj pentru limba română atât timp, cât noi, în calitate de vorbitori români, avem nevoie de aceste împrumuturi din limbi distincte (< franceză, engleză, germană, rusă, greacă, turcă, bulgară, polonă etc.). Pe de altă parte, aceste străinisme, cum le numesc unii cercetători, intră în lexicul românesc grație contactelor directe sau indirect, prin diverse surse externe. În aceste circumstanțe, din punct de vedere lingvistic, o parte din cuvintele care pătrund în lexicul românesc sunt folosite de vorbitorii români doar de dragul de a epata receptorul, fiindcă, de fapt, din punct de vedere lexical, în limba română, avem cuvintele necesare unei comunicări corecte și coerente, pe care o putem transmite fără a fi nevoie să apelăm la alte structuri sau lexeme care, încă, nu sunt cunoscute corespunzător din punctul de vedere al sensului, respectiv, sensurilor cuvintelor utilizate.

În același timp, chiar dacă aceste cuvinte „călătoare” se stabilesc în lexicul românesc sau, poate, odată cu procesul globalizării, va apărea tendința migrării cuvintelor prin intermediul vorbitorilor, consider că fenomenul lingvistic al evoluției limbii române nu ar fi posibil fără această invazie de cuvinte străine, care fie că dublează anumite cuvinte, structuri sau perifraze, ce sunt în vocabularul limbii române [d.e. rom. *piață de desfacere* < engl. *outlet*; d.e. (d. obiecte, lucruri): rom. *de mâna a doua/marfă uzată, folosită, veche* < engl. *second-hand*, etc.], fie că avem nevoie de cuvinte potrivite, prin intermediul cărora să accentuăm o situație sau să scoatem în evidență un lucru sau un obiect, iar atunci, cuvântul „călător” se pliază pe necesitatea celui ce dorește să transmită un fapt lingvistic, pe care să-l înnoieze atât cu un semnificant, cât și cu un semnificat, ce vor da lexemului deja existent în limba română, un nou aspect atât din punct de vedere fonetic, cât și semantic. Însă toate acestea se raportează la un context.

De multe ori, stau și mă-ntreb în sine-mi: ce ar putea înțelege un om obișnuit, care nu cunoaște deloc limba engleză și care accesează un site de știri pentru a fi la curent cu evenimentele zilei sau un site de modă pentru a fi în tendință cu *must-have-urile* acestui sezon?

II. Astfel, într-unul din articolele¹ citite, scris în limba română, bineînțeles, însă încărcat de anglicisme, întâlnesc, la o primă vedere, expresia: „win-win”. Titlul articolului pare interesant și el:

„Constantin Brâncuși, «powered by» Irina Rimes. CTP: Doamnă Rimes, cântați frumos, dar știți ce e aia „mainstream”?”

Astfel, încep să citesc articolul de la început și aflu că Irina Rimes a fost numită „ambasador onorific al Zilei Internaționale Brâncuși 2020”.

d.e.1 „Bogdan Gheorghiu a justificat numirea arătând că este o situație win-win, în care a vrut să profite de popularitatea cântăreței pentru a-l promova pe Brâncuși”².

În mod evident, un cititor care nu a studiat temeinic engleza, ar putea intui că situația win-win, despre care vorbește Bogdan Gheorghiu, ar însemna: „câștig de ambele părți”.

În conformitate cu dicționarele românești de neologisme, și anume: *Dicționar actualizat de neologisme (DAN)*, de Florin Marcu, expresia win-win nu este consemnată. Nici Manfred Görlach în dicționarul editat de acesta: *A Dictionary of European Anglicisms (DEA)*³ nu a inserat expresia win-win. Mai multe explicații ale expresiei menționate, putem identifica în dicționarul on-line: www.context.reverso.net⁴. Astfel, expresia anglicizată win-win are următoarele explicații, extrase din diverse contexte, oferite în cadrul acestui dicționar:

d.e.2 win-win – adj. „câștig-câștig; câștig de ambele părți, câștigăm toți; câștigăm amândoi; câștigă toată lumea; câștig reciproc avantajos”; s.v.

Explicația adecvată exemplului menționat mai sus este: „câștig de ambele părți”.

Prin urmare, xenismul win-win – mai mult sau mai puțin cunoscut cititorilor – pătrunde atât în media actuală, cât și în comunicarea orală.

Un alt cuvânt de origine engleză, folosit în același articol (vezi *supra*), este *mainstream*:

d.e.3 „Dar doamna Rimes a spus «eu sunt mai *mainstream*» la un moment dat. Doamnă Rimes, cântați frumos, dar știți ce e aia *mainstream*? Din moment ce spuneți că dvs sunteți *mainstream* și după aia vorbiți de Brâncuși, că ați fost văduvită de informații în legătură cu el, deci a fost ceva nișat, ceva în margine – că *mainstream* asta înseamnă, *curent principal*, nu ceva la care să aveți acces – deci dvs sunteți *mainstream* și Brâncuși e margine!” – a spus Cristian Tudor Popescu în emisiunea „Cap limpede” de la Digi24”⁵.

Xenismul *mainstream* nu a fost introdus în *Dicționar actualizat de neologisme (DAN)*, de Florin Marcu, însă îl putem identifica în dicționarul editat de Manfred Görlach: *A Dictionary of European Anglicisms (DEA)*, cu următoarele sensuri:

• *mainstream* – 1. „(substantiv compus) tendință predominantă în modă, în expunerea unei păreri, opinii etc.”; 2. „un gen de jazz care are la bază un gen de balansare a corpului”. „Termenul este folosit în plan internațional de cei ce sunt pasionați de muzica populară. Însă, odată cu întrebuintarea sa frecventă, xenismul *mainstream* a devenit cunoscut și printre

¹www.digi24.ro/magazin/timp-liber/cultura/constantin-brancusi-powered-by-irina-rimes-ctp-doamna-rimes-cantati-frumos-dar-stiti-ce-e-aia-mainstream-1260480 (consultat, vineri, 14 februarie 2020, ora: 15.30).

²www.digi24.ro/magazin/timp-liber/cultura/constantin-brancusi-powered-by-irina-rimes-ctp-doamna-rimes-cantati-frumos-dar-stiti-ce-e-aia-mainstream-1260480 (consultat, vineri, 14 februarie 2020, ora: 15.30).

³ *A Dictionary of European Anglicisms (DEA) – A Usage Dictionary of Anglicisms in Sixteen European Languages*, Edited by Manfred Görlach, Great Britain, Oxford University Press, 2005.

⁴ <https://context.reverso.net/traducere/engleza-romana/win-win> (consultat sâmbătă, 15 februarie 2020, ora: 19.32).

⁵<https://www.digi24.ro/magazin/timp-liber/cultura/constantin-brancusi-powered-by-irina-rimes-ctp-doamna-rimes-cantati-frumos-dar-stiti-ce-e-aia-mainstream-1260480> (consultat sâmbătă, 15 februarie 2020, ora: 19.32).

intelectuali. Anglicismul *mainstream* a pătruns în lexicul limbii române la începutul secolului al XX-lea, mai exact, în anul 1970.”⁶.

În citatul de mai sus, se poate observa o subtilă ironie între imaginea cunoscutei cântărețe din Republica Moldova, și anume: Irina Rimes și sculptorul român, Constantin Brâncuși, pierdut, undeva, în umbra timpului, odată cu trecerea ireversibilă a acestuia. Deși opera lui Constantin Brâncuși persistă încă în memoria românilor, s-a dorit ca imaginea și opera sculptorului român să fie readuse în prim-plan, făcându-se apel din partea Ministrului Culturii, Bogdan Gheorghiu, la popularitatea cântăreței Irina Rimes pentru a-l promova pe Brâncuși:

„... căutarea pe Google a lui Constantin Brâncuși, acum, *powered by* Irina Rimes, adică *garantat de* Irina Rimes”⁷.

Remarcăm utilizarea unui alt anglicism urmat de o prepoziție: *powered + by*, ce este explicat contextual: „... *garantat de...*”. Utilizarea în același context atât a anglicismului *powered by*, cât și a explicației acestuia în limba română, „... *garantat de...*”, ne conduce, din punct de vedere lingvistic, la o suprapunere terminologică, ce ar putea fi utilă celor ce nu cunosc sensul xenismului *powered... by*. Cum, însă, vom putea explica fenomenul lingvistic, vorbitorilor români, care cunosc limba engleză și care pot observa dublarea anglicismului *powered by*, prin sinonimul său, în limba română: *garantat de...*?

Prin urmare, într-o astfel de situație, îmi vin în minte părerile unor lingviști, teoreticieni ai literaturii române, critici literari, filologi, istorici literari: **d.e.** T. Maiorescu, în articolul *Neologismele* (1881), respectiv, Sextil Pușcariu în lucrarea *Limba română*⁸:

„... «puritatea» limbii e o cerere nedreaptă, care nicăieri nu s-a putut realiza. Genealogia limbilor se judecă după schematismul lor fleționar: acesta arată de exemplu netăgăduit că noi suntem de viță latină. Dar lexiconul limbei este totdeauna pestriț și arată, ca o oglindă credincioasă, popoarele care au înfrîurit asupra-i împreună cu ideile ce le-a primit de la dînșii. Asemenea legături limbistice între popoare nu se pot tăia și sunt cu atât mai dese cu cât poporul a rămas mai puțin izolat și a putut mai mult împrumuta din comunicarea cu vecinii. Așa a fost totdeauna și așa va rămînea. Limba latină e plină de cuvinte grecești, cea franceză plină de cuvinte nemțești, cea spaniolă de arabe, cea engleză de franțuzești etc. (...) Se înțelege de la sine că acolo unde pe lângă cuvîntul slavon există un cuvînt curat roman, acesta trebuie menținut și acela depărtat. Vom zice dar binecuvîntare, și nu *blagoslovenie*. Se înțelege asemenea că acolo unde astăzi lipsește în limbă un cuvînt (nu numai la termenii tehnici), iar ideea trebuie neapărat să fie introdusă, vom primi cuvîntul întrebuițat în celelalte limbi romanice de astăzi. Vom zice dar primitiv, constituție, disciplină etc.

Dar nu se înțelege cu ce drept am introduce fără nici o noimă cuvinte nouă chiar acolo unde avem pe ale noastre de origine romană. Dacă, d.e., am primit să se zică binecuvîntare în loc de *blagoslovenie*, nu putem primi să se zică *benedicțiune* în loc de binecuvîntare” (...) ⁹.

III. În concluzie, folosirea perseverentă a neologismelor, indiferent de originea acestora, de exemplu: *clic(k)* (< fr. *click*), *spike* (< engl. *spike*): **d.e.** „Domnule, formidabil, un *spike* pe Google, toată lumea căuta să vadă pavianul, senzațional!”¹⁰, *Google Trends*, *fan(i)[lor]* (< engl., fr. *fan*), *online* (< engl. *on-line*), „*Les grands esprits toujours se*

⁶ Manfred Görlach, *A Dictionary of European Anglicisms (DEA)*, Great Britain, Oxford University Press, 2005, s.v.

⁷ <https://www.digi24.ro/magazin/timp-liber/cultura/constantin-brancusi-powered-by-irina-rimes-ctp-doamna-rimes-cantati-frumos-dar-stiti-ce-e-aia-mainstream-1260480> (consultat sâmbătă, 15 februarie 2020, ora: 20.00).

⁸ Sextil Pușcariu, *Limba română. Privire generală*, Vol. I, București, 1940, reeditată în 1976; vol. II, *Rostirea*, 1959; reeditată în 1994.

⁹ Titu Maiorescu, *Critice*, vol. I, Editura „Minerva”, București, 1973, p. 236-237.

¹⁰ www.digi24.ro/magazin/timp-liber/cultura/constantin-brancusi-powered-by-irina-rimes-ctp-doamna-rimes-cantati-frumos-dar-stiti-ce-e-aia-mainstream-1260480 (consultat sâmbătă, 15 februarie 2020, ora: 20.30).

rencontrent!” („Marile spirite întotdeauna se întâlnesc – n.r.”¹¹) ș.a.m.d. afectează comunicarea corectă în limba română, iar norma lingvistică este încălcată de cele mai multe ori, predominând, astfel, uzul în transmiterea faptelor de limbă și, uneori, chiar abuzul¹².

BIBLIOGRAPHY

LEXICOGRAFIE

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM₂)*, București, Editura „Univers Enciclopedic”, 2005.

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, *Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație (IOOP_v)*, București, Editura „Univers Enciclopedic”, 2001.

Görlach, Manfred, *A Dictionary of European Anglicisms (DEA)*, Great Britain, Oxford University Press, 2005.

Marcu, Florin, *Dicționar actualizat de neologisme (DAN)*, București, Editura „Saeculum I.O”, București, 2013.

LUCRĂRI DE SPECIALITATE/LEXICOLOGIE

Graur, Al., *Unele probleme ale vocabularelor profesionale*, în revista „Limba română”, nr. 6, 1953.

Romalo Guțu Valeria, *Corectitudine și greșeală*, București, 1971, p. 52./ Valeria Guțu Romalo, *Corectitudine și greșeală – Limba română de azi*, versiune nouă, București, Editura „Humanitas Educațional”, 2002.

IZVOARE:

Titu Maiorescu, *Critice*, vol. I, Editura „Minerva”, București, 1973, p. 236-237.

WEBGRAFIE:

<https://www.digi24.ro/magazin/timp-liber/cultura/constantin-brancusi-powered-by-irina-rimes-ctp-doamna-rimes-cantati-frumos-dar-stiti-ce-e-aia-mainstream-1260480> (consultat sâmbătă, 15 februarie 2020, ora: 20.00).

www.context.reverso.net (consultat sâmbătă, 15 februarie 2020, ora: 21.00).

¹¹ www.digi24.ro/magazin/timp-liber/cultura/constantin-brancusi-powered-by-irina-rimes-ctp-doamna-rimes-cantati-frumos-dar-stiti-ce-e-aia-mainstream-1260480 (consultat sâmbătă, 15 februarie 2020, ora: 20.35).

¹² Recomand, în acest sens, cartea lui Gligor Gruiță: *Moda lingvistică actuală. Norma, uzul și abuzul*, Editura „Paralela 45”, București, 2011.